

ETICA ȘI MORALITATEA ÎN EDUCAȚIA MODERNĂ A POLIȚIȘTILOR

Anatolie CANANĂU,
doctor în drept

Olga POSTOVAN,
master în drept

Pornind de la ideea potrivit căreia așezarea educației îi revine un loc primordial în ceea ce privește formarea modelelor de comportament și de conduită morală înaltă în societate, în conținutul respectivului articol ne-am propus drept scop de a reflecta importanța eticii și moralității în educația modernă a polițiștilor.

Progresele și evoluția cu repeziune a societății în toate domeniile ne determină să punem accent pe aspectul formativ al educației, pe cultivarea la polițiști a aptitudinilor de a se adapta noilor cerințe ale societății, pe crearea și dezvoltarea competențelor de gândire, de cercetare, de interpretare și de aplicare a rezultatelor muncii depuse în acest sens.

Cuvinte-cheie: patriotism, convingere morală, etică, demnitate, amoral, cunoștințe morale, datoria de serviciu, imoral, deontologie, valori morale, valori profesionale, moral, abilități morale, aptitudini morale, jurământ, onoare etc.

Introducere. Legislația în vigoare a Republicii Moldova prevede expres că, „Poliția este o instituție publică specializată a statului, în subordinea Ministerului Afacerilor Interne, care are misiunea de a apăra drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei prin activități de menținere, asigurare și restabilire a ordinii și securității publice, de prevenire, investigare și de descoperire a infracțiunilor și contravențiilor” [7, art. 2].

În aceste circumstanțe importanța muncii prestate de către polițiști este una incontestabilă, de vreme ce activitatea acestora gravitează în jurul misiunii nobile de a asigura un climat de siguranță și securitate cetățeanului.

Poate fi angajat în Poliție candidatul care întrunește cerințele (condițiile) speciale pentru angajarea în funcții publice cu statut special [6,

ETHICS AND MORALITY IN MODERN POLICE EDUCATION

Anatolie CANANĂU,
PhD

Olga POSTOVAN,
master of law

Starting from the idea that education has a primordial place in terms of forming models of behavior and high moral conduct in society, in the content of that article we aimed to reflect the importance of ethics and morality in modern police education.

The progress and rapid evolution of society in all areas, determined us to emphasize the formative aspect of education, the cultivation of trained police officers in the skills to adapt to the new requirements of society, the creation and development of thinking skills, research, interpretation and application of the results of the work done in this regard.

Keywords: patriotism, moral conviction, ethics, dignity, amoral, moral knowledge, service duty, immoral, deontology, moral values, professional values, moral, moral skills, moral qualifications, oath, honor, etc.

Introduction. The legislation in force of the Republic of Moldova expressly provides that, “The Police is a specialized public state institution, subordinated to the Ministry of Internal Affairs, whose mission is to defend the fundamental rights and freedoms of the person through maintenance, insurance and restoration activities of public order and security, of prevention, investigation and discovery of crimes and contravenions [7, art. 2].

In these circumstances, the importance of the work performed by the police is indisputable, since their activity revolves around the noble mission of ensuring a climate of safety and security for the citizen.

The candidate who meets the special re-

art. 13; 7, art. 39], fiind obligat, pe tot parcursul carierei profesionale, să-și dezvolte propria pregătire profesională [6, art. 25, alin. 2].

Totodată, în această ordine de idei, în conformitate cu prevederile legislației naționale în vigoare, responsabilitatea privind formarea profesională a funcționarilor publici cu statut special ai MAI al RM revine Ministerului Afacerilor Interne, precum și autorităților administrative și instituțiilor din subordinea acestuia, chemate să organizeze, prin intermediul structurilor specializate, formarea inițială și continuă a funcționarilor publici cu statut special [6, art. 25, alin. 1].

Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne, ca instituție din subordinea MAI al RM, înființată la 01.09.1990, prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 276 din 17.08.1990, reprezintă o instituție publică de învățământ superior din rețeaua de învățământ de stat, acreditată, parte integrantă a sistemului de învățământ din Republica Moldova, care are misiunea nobilă de a adapta învățământul universitar și instruirea la evoluțiile și tendințele învățământului statelor europene, în strictă concordanță cu evoluțiile în plan național și internațional, cu necesitățile de pregătire a personalului MAI al RM pentru îndeplinirea misiunilor specifice în cadrul ordinii publice și siguranței naționale.

De asemenea, o sarcină de bază a Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne este oferirea unei baze solide de cunoștințe studenților/cursanților/audienților, contribuind la dezvoltarea unui mediu de învățământ și de cercetare modern, performant, integrat pe fundalul universitar autohton, cultivând la aceștia valori etice și morale înalte.

Generalizând cele expuse mai sus, ne-am propus drept scop, în conținutul acestui articol, de a reflecta aspectele ce țin de locul și rolul eticii și moralității în educația modernă a polițiștilor, prezentând formele și metodele aplicabile, în acest sens, în Academia „Ștefan cel Mare”, precum și diferite opinii ale cercetătorilor în domeniu vizavi de subiectul în cauză.

În procesul studiului dat au fost utilizate următoarele **metode de cercetare științifică**: analiza sistemică, analiza logică, analiza comparativă, sinteza și clasificarea. Materialele folosite sunt:

quirements (conditions) for employment in public positions with special status may be employed in the Police bodies [6, art. 13; 7, art. 39], being obliged, throughout his professional career, to develop his own professional training [6, art. 25, paragraph 2].

At the same time, in this order of ideas, in accordance with the provisions of the national legislation in force, the responsibility for the professional training of civil servant with special status of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Moldova is up to the Ministry of Internal Affairs as well as to the administrative authorities and the institutions subordinated to it, called to organize, through specialized structures, the initial and continuous training of civil servants with special status [6, art. 25, paragraph 1].

The Academy “Ștefan cel Mare” of the Ministry of Internal Affairs, as an institution subordinated to the MIA of the Republic of Moldova, established on 01.09.1990, by Government Decision of the Republic of Moldova No. 276 of 17.08.1990, is a higher education institution from the state education network, accredited, being also an integral part of the education system of the Republic of Moldova, which has the noble mission to adapt university education and training to the evolutions and trends of education of European states, in strict accordance with national and international developments, training needs of MIA staff for fulfilling specific missions within the public order and national security.

Also, a basic task of the Academy “Ștefan cel Mare” of the Ministry of Internal Affairs is to offer a solid knowledge base to students/trainees/audiences, contributing to the development of a modern, high-performance education and research environment, integrated on the local university background, cultivating their high ethical and moral values.

Generalizing the above, we aimed, in the content of this article, to reflect on issues related to the place and role of ethics and morality in the modern education of police officers, presenting the forms and methods applicable in this regard in the Academy “Ștefan cel Mare”, as well as on different opinions of the researchers in the field

actele legislative și cele normative ale Republicii Moldova în domeniu, doctrina juridică națională și alte studii.

Rezultate și discuții. Liberalizarea concepțiilor în diverse domenii prin modificarea opiniilor unei societăți aflate în plină reorganizare, denotă nevoia stringentă de repere morale la care să fie racordate toate activitățile desășurate în interiorul unei comunități de oameni. Dictată de principiile unanim recunoscute potrivit căroră „polițistul este mereu în slujba cetățeanului” și „polițistul trebuie să fie mereu un exemplu în toate”, societatea este impulsionată de o „dorință ascunsă” de a aprecia comportamentul polițiștilor prin raportarea acestuia la anumite valori etice, morale și profesionale.

În aceste circumstanțe, polițistul trebuie să dea dovadă de calități morale și profesionale înalte, de cunoașterea temeinică și respectarea cu strictețe a principiilor și normelor etice (de comportament) în diferite situații, mai ales atunci când este necesară intervenția față de diferite persoane cu care intră în contact.

Codului de etică și deontologie al funcționarului public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne îi revine un rol deosebit în acest sens, reglementând conduita polițistului în exercitarea atribuțiilor de serviciu, precum și în afara îndeplinirii acestora și având drept scop ghidarea comportamentului funcționarilor publici cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, astfel încât aceștia să respecte valorile morale și profesionale, principiile și normele de conduită, contribuind la prevenirea corupției și crearea unui climat de încredere în societate [5, pct. 1, 2].

Printre valorile morale și profesionale reflectate, ocrotite și promovate de Codul de etică și deontologie al funcționarului public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne menționăm:

- 1) Patriotismul – sentimentul de devotament față de țară, profesia aleasă și datoria de serviciu;
- 2) Datoria de serviciu – respectarea neconditionată a prevederilor jurământului pentru asigurarea legalității, ordinii și securității publice;
- 3) Onoarea și demnitatea – calități ce se

vis-à-vis the subject in question.

Within the process of study, the following *scientific research methods* were used: systemic analysis, logical analysis, comparative analysis, synthesis and classification. The materials used are: legislative and normative acts of the Republic of Moldova in the field, national legal doctrine and other studies.

Results and discussions. The liberalization of conceptions in various fields by changing the opinions of a society in full reorganization denotes the urgent need for moral landmarks to which should be connected all the activities carried out within a community of people. Dictated by the unanimously recognized principles that “the policeman is always at a service of the citizen” and “the policeman must always be an example in everything”, society is driven by a “hidden desire” to appreciate the behavior of police officers by relating it to a certain ethical, moral and professional values.

In these circumstances, the police officer must show high moral and professional qualities, through knowledge and strict observance of ethical principles and norms (of behavior) in different situations, especially when it is necessary to intervene with different people with whom he comes in contact.

The Code of Ethics and Deontology of the civil servant with special status within the Ministry of Internal Affairs has a special role in this regard, regulating the conduct of police officers in the exercise of their duties, as well as outside their performance and aiming to guide the behavior of civil servants with special status within the Ministry of Internal Affairs, so that they respect moral and professional values, principles and norms of conduct, helping to prevent corruption and create a climate of trust in society [5, point 1,2].

Among the moral and professional values reflected, protected and promoted by the Code of Ethics and Deontology of the civil servant with special status within the Ministry of Internal Affairs we mention the following:

- “1) Patriotism – the feeling of devotion to the country, the chosen profession and the duty of service;

manifestă prin reputația, autoritatea personală și devotamentul față de datoria civică și de serviciu [5, pct. 5].

În instruirea polițiștilor în cadrul Academiei „Ștefan cel Mare” (instruire ce are la bază procesul asimilării informațiilor științifice ale disciplinelor universitare), drept urmare a înțelegerii principiilor, legităților și explicațiilor științifice ale acestor discipline, audienții dobândesc, treptat, abilitatea de a înțelege semnificațiile valorice ale cunoștințelor, devenind capabili să-și exprime acțiunile valorice, științifice, filosofice, morale, ideologice, estetice etc.

În acest sens, un rol important îi revine eticii și educației morale care reprezintă o latură a educației cu un scop bine definit ce constă în formarea profilului moral al persoanei și al comportamentului sociomoral al acesteia, încorporarea și punerea în act a valorilor morale ale societății, oamenii care se comportă și acționează moral oferind încredere și lumină celorlalți.

Cu toții cunoaștem faptul că moralizarea cetățeanului reprezintă una dintre prioritățile instruirii dintotdeauna, obiectivele educației morale conturându-se pe următoarele direcții fundamentale:

A. Formarea conștiinței morale – se face prin acționarea asupra mai multor componente printre care și: noțiuni, idei, concepte, aspirații, idealuri, sentimente, convingeri și atitudini morale;

B. Formarea conduitei morale – presupune influența corelată asupra următoarelor structuri comportamentale: deprinderi și obișnuințe morale, atitudini și convingeri morale, aspirații și idealuri morale ale personalității [10, p. 102].

Totodată, în opinia unor cercetători din domeniul pedagogiei [8, p. 111], obiectivele de bază ale educației morale constau în:

- A. Acumularea cunoștințelor morale;
- B. Formarea convingerilor și sentimentelor morale;
- C. Formarea aptitudinilor și abilităților morale;
- D. Formarea trăsăturilor de caracter;
- E. Formarea trăsăturilor de voință.

În continuare ne propunem drept scop să descriem fiecare dintre aceste obiective de bază ale educației morale:

2) Duty of service – unconditional observance of the provisions of the oath to ensure legality, order and public safety;

3) Honor and dignity – qualities manifested by reputation, personal authority, and devotion to civic and service duty” [5, point 5].

In the process of training of the police officers within the Academy “Ștefan cel Mare” (training based on the process of assimilating the scientific information of the university disciplines), as a result of understanding the principles, laws and scientific explanations of these disciplines, the audiences gradually acquire the ability to understand the meanings, value of knowledge, becoming able to express their value, scientific, philosophical, moral, ideological, aesthetic actions, etc.

In this sense, an important role belongs to ethics and moral education, which is a side of education with a well-defined purpose that consists in forming the moral profile of the person and his socio-moral behavior, incorporating and implementing the moral values of society, people who behave and act morally by giving confidence and light to others.

We all know that moralization of the citizens has always been one of the priorities of training, the objectives of moral education being outlined in the following fundamental directions:

A. Formation of moral consciousness – is done by acting on several components including: notions, ideas, concepts, aspirations, ideals, feelings, beliefs and moral attitudes;

B. Formation of moral conduct – involves the correlated influence on the following behavioral structures: moral skills and habits, moral attitudes and beliefs, moral aspirations and ideas of the personality [10, p. 102].

At the same time, in the opinion of some researchers in the field of pedagogy [8, p. 111], the basic objectives of moral education consists in:

- A. Accumulation of moral knowledge
- B. Formation of moral beliefs and feelings
- C. Formation of moral skills and abilities
- D. Formation of character traits
- E. Formation of will features.

In the following we aim to describe each of these basic objectives of moral education:

A. Acumularea cunoștințelor morale – este centrată pe instruirea morală, însușirea conținutului moral, a noțiunilor, principiilor și conceptelor proprii eticii (bine-rău, corect-incorect).

În această ordine de idei, oferim drept exemple de comportament și de conduită demnă și civilizată (noțiuni, concepte) atribuite categoriei morale de bine: devotament, disponibilitate, corectitudine, dreptate, adevăr, imparțialitate, profesionalism, egalitate, fraternitate, cinste, onoare, datorie, respect, stimă, generozitate etc. și, respectiv, noțiuni, concepte atribuite categoriei morale de rău ca: clevetirea, necorectitudinea, inechitatea, intoleranța, minciuna, ilegalitatea, necinstea, egoismul, pervertirea etc.

Toate aceste exemple se referă la una din dimensiunile: moral, imoral sau amoral:

1. Moral – cunoaște normele morale și le respectă;

2. Imoral – cunoaște normele morale și nu le respectă;

3. Amoral – nu cunoaște normele morale și nu le acordă interes sau atenție.

Eticii și moralității în educația modernă a polițiștilor le revine obligația de a oferi suportul necesar de cunoștințe teoretice și exemple practice care să pună bazele conștiinței morale, indispensabile oricărui comportament moral.

În opinia unor cercetători [1, p. 72], conștiința morală trebuie privită având la bază următoarele dimensiuni:

– cognitivă – periodic, cei instruiți iau cunoștința de normele (valorile) morale;

– afectivă (apreciativă) – o situație este considerată dezirabilă sau blamabilă în raport cu normele (valorile) morale;

– normativă (volitivă) – prin care se cere ca situațiile (acțiunile) apreciate ca negative să nu fie acceptate, iar cele apreciate ca pozitive să fie acceptate.

Trebuie să ținem cont și de faptul că, urmărind drept scop formarea conștiinței morale la polițiști, este necesar să luăm în considerare criteriile ce stau la baza diferențierii celor instruiți care se află în același auditoriu (vârstă, sex, experiență profesională, funcție, instituție în care activează etc.) și, după caz, să utilizăm metodele adecvate de instruire (de la simple prezentări sau descrieri

A. Accumulation of moral knowledge – is focused on moral instruction, the acquisition of moral content, notions, principles and concepts of ethics (good - bad, right - wrong).

In this order of ideas, we offer as examples of behavior and dignified and civilized conduct (notions, concepts) attributed to the moral category of good: devotion, availability, rightness, justice, truth, impartiality, professionalism, equality, fraternity, fairness, honor, duty, respect, regard, generosity etc., and, respectively, notions, concepts attributed to the moral category of evil as: false accusation, incorrectness, inequity, intolerance, untruth, illegality, dishonesty, selfishness, perversion etc.

All these examples refer to one of the dimensions: moral, immoral or amoral:

1. Moral – knowing of moral norms and respecting of them;

2. Immoral – knowing of moral norms and nonobservance of them;

3. Amoral – not knowing of the moral norms and not giving them interest or attention.

Ethics and morality in the modern education of police officers have the obligation to provide the necessary support of theoretical knowledge and practical examples to lay the foundations of moral conscience, indispensable to any moral behavior.

According to some researchers [1, p. 72], moral conscience must be viewed on the basis of the following dimensions:

- cognitive – periodically, those trained become acquainted with moral norms (values);

- affective (appreciative) – a situation is considered desirable or blameworthy in relation to moral norms (values);

- normative (volitional) – situation (actions) deemed negative should not be accepted and those deemed positive should be accepted.

We must also take into account the fact that, aiming at the formation of moral conscience of police officers, it is necessary to consider the criteria underlying the differentiation of those trained in the same auditorium (age, sex, professional experience, position, institution, etc.) and, according to the case, to use appropriate training

până la soluționarea de spețe cu implicarea tuturor celor prezenți care își vor exprima punctul de vedere, argumentându-l în acest sens). Nu uităm și de faptul că, în timp ce unii au nevoie de mai multe exemple pentru a percepe și interioriza o cerință morală, alții aderă ușor sau cu dificultate la regula morală, au nevoie de raționamente profunde, au inclinații spre un mai pronunțat spirit critic sau, ca exemplu, spre o interpretare a moralei din perspectivă religioasă.

Ca și oricare instruire, educația morală trebuie să posede un caracter planificat, periodic și neîntrerupt, ceea ce este imposibil de respectat, întrucât educația morală nu dispune de o anumită disciplină de studiu cu excepția „Eticii și deontologiei polițienești” care, tangențial, reflectă unele aspecte proprii educației morale.

B. Formarea convingerilor și sentimentelor morale – subînțelege faptul că noțiunile și normele morale utilizate în instruirea polițiștilor trebuie să se regăsească (sub aspect de educație morală) în trăiri afective înalte, în convingeri și sentimente morale ale celor instruiți. Regulile impuse în acest sens (în vederea formării de convingeri și sentimente morale) este ca exemplele pe care le oferim în instruirea morală să posede valoarea de „exemplu clasic de comportament moral”, oferind audiențelor mai multe astfel de modele (exemple) diferite, toate acestea cauzând aceeași reacție. Totodată, trebuie menționat faptul că sentimentele morale vor fi eficiente și active doar atunci când audienții vor fi implicați în activități concrete ce demonstrează aplicabilitatea normelor descrise anterior.

În literatura de specialitate sunt recunoscute și descrise în detaliu următoarele reguli-norme care, fiind respectate, garantează formarea convingerilor morale la cei instruiți:

1. Convingerea morală pe care dorim să o formăm trebuie să fie dedusă din propria noastră convingere (să fim convinși de ceea ce spunem, argumentăm);

2. Noțiunile, ideile, conceptele, teoriile, exemplele utilizate la instruirea morală trebuie să fie adevăruri sigure, fără a lăsa loc de interpretare.

Trebuie menționat faptul că doar aplicând metodele moderne de predare (grafice, power-point, metode interactive, jocuri pe rol) vom re-

methods (from simple presentations or descriptions to the resolution of cases involving all those present who will express their point of view, arguing in this regard). Let us not forget that, while some need more examples to perceive and internalize a moral requirement, others adhere easily or with difficulty to the moral rule, they need deep reasoning, they have inclinations towards a more pronounced critical spirit, or, as an example, to an interpretation of morality from a religious perspective.

Like any training, moral education must have a planned, regular and uninterrupted character, which is impossible to respect because moral education does not have a certain discipline of study except “Police ethics and deontology” which, tangentially, reflects some aspects proper to moral education.

B. Formation of moral beliefs and feelings – means that the notions and moral norms used in the training of police officers must be found (in terms of moral education) in high emotional feelings, beliefs and moral feelings of those trained. The rule imposed in this regard (in order to form moral beliefs and feelings) is that the examples we offer in moral instruction have the value of “classic example of moral behavior”, offering the audience several different models (examples), all of which causing the same reaction. At the same time, it should be mentioned that moral feelings will be effective and active only when the audience will be involved in concrete activities that demonstrate the applicability of the rules described above.

The following norms are recognized and described in detail in the specialized literature, which, being observed, guarantee the formation of moral beliefs in the educated people:

1. The moral conviction we want to form must be deduced from our own conviction (to be convinced of what we say, argue);

2. The notions, ideas, concepts, theories, examples used in moral instruction must be certain truths, leaving no possibility for interpretation.

It should be mentioned that, only by applying modern teaching methods (graphics,

uși să garantăm convingerilor morale – fermitate, eficiență, consecvență iar demonstrațiile superficiale, false, fără argumente logice sau juridice, fără exemple practice, sunt sortite eșecului și vor fi ușor sesizate de către auditoriu, iar reacțiile de respingere vor înlocui convingerea morală pe care ne-am dorit-o.

C. Formarea aptitudinilor și abilităților morale – subînțelege transpunerea (transformarea) normelor și cunoștințelor morale în acțiuni morale, obiceiuri morale. Include 2 faze:

- a. Însușirea cunoștințelor teoretice;
- b. Aplicarea cunoștințelor teoretice în practică.

Deprinderea morală (ca o componentă a conduitei morale) reprezintă o componentă a activității omului, automatizată prin exercițiu, ce constă în desfășurarea anumitor activități fără un control continuu din partea conștiinței: deprinderea de a fi punctual, disciplinat, vigilent, de a se autocontrola, de a coopera, de a fi disponibil, de a fi persuasiv în soluționarea unor situații complicate etc. Deși sunt apreciate ca fiind componente elementare ale unei conduite morale, aceste activități pot fi considerate drept baza unei conduite morale înalte stabile.

Având statut de personal didactic (dascăl, formator, lector) cu misiunea de a cultiva, la polițiștii instruiți, calități etice, morale și profesionale înalte, de multe ori nouă ni se reproșează că mulți polițiști nu respectă nici cele mai elementare reguli de etică (politețe). Mai mult ca atât, societatea pare a fi în incertitudine cu referire la instruirea polițiștilor în acest sens [3, p. 162].

Având drept scop elucidarea mai multor aspecte ce țin de instruirea polițiștilor și, ulterior, de aplicarea acestor cunoștințe teoretice în practică, de formare a deprinderilor morale, venim cu o precizare, și anume: de obicei, deprinderile morale se formează mult mai greu decât deprinderile intelectuale deoarece fondul de instincte și impulsuri primare este mult mai puternic decât cel al formării deprinderilor morale. Cei „șapte ani de acasă” sunt esențiali pentru a pune baza unei educații corecte a persoanei. Prin comportament, prin limbajul pe care-l utilizează, prin felul de a comunica cu semenii lui, înțelegem cât de bine au fost explicate copilului regulile de bune maniere. Este

power-point, interactive methods, role-playing games), we will be able to guarantee moral beliefs firmness, efficiency, consistency, and superficial, false demonstrations, without logical or legal arguments, without practical examples, which are doomed to failure, will be easily noticed by the audience and rejection reactions will replace the moral conviction we wanted.

C. Formation of moral skills and abilities – implies the transposition (transformation) of moral norms and knowledge into moral actions, moral habits. Includes 2 phases:

- a. Obtaining of theoretical knowledge;
- b. Application of theoretical knowledge in practice.

Moral habit (as a component of moral conduct) is a component of human activity, automated through exercise, which consists in carrying out certain activities without a continuous control by consciousness: the habit of being punctual, disciplined, vigilant, self-controlled, cooperative, available, persuasive in solving complicated situations, etc. Although they are valued as elementary components of a moral conduct, these activities, in full, can be considered as the basis of a stable high moral conduct.

Having the status of teaching staff (teacher, trainer, and lecturer) with the mission to cultivate, at trained police officers, high ethical, moral and professional qualities, we are often reproached as if many police officers do not respect even the most basic rules of ethics (politeness). Moreover, the society seems to be in uncertainty regarding the training of the police officers in this area [3, p. 162].

Aiming to elucidate several aspects related to the training of police officers and, subsequently, to the application of this theoretical knowledge in practice, formation of moral skills, we come with specification, and namely: Usually, moral skills are much more difficult to form than intellectual skills because the background of primary instincts and impulses is much stronger than that of the formation of moral skills. Primary family and school education is essential to lay the foundation for a proper education of the person. By behavior, by the language the child

mult mai ușor să învățăm o persoană să calculeze, să analizeze din punct de vedere gramatical, să descrie un fenomen dintr-un anumit punct de vedere etc., decât să creăm și să cultivăm, la aceeași persoană, deprinderea de a fi generos, punctual, manierat etc. În această ordine de idei, în formarea deprinderilor și a conduitei morale se impun câteva reguli fundamentale, ca de exemplu:

1. Cerințele și exigențele ce se impun audienților trebuie să posede un caracter consecvent, vădit, statornic și, în acest sens, trebuie să se respecte și o regularitate în timp în ceea ce privește evaluarea cunoștințelor acestora.

2. Dascălii trebuie să formuleze sarcinile clar, laconic, fără a se lăsa loc incertitudinii în ceea ce privește îndeplinirea lor. Este inadmisibilă teoretizarea formulării unei sarcini, aceasta urmând să fie una echitabilă, realizabilă și ușor de controlat (spre exemplu: punem sarcina audienților „Pentru mâine să studiați tot «Codul bunelor maniere» sau tot «Codul de etică și deontologie al funcționarului public cu statut special al MAI RM»”, este ceva irațional și irealizabil).

3. Controlul activității celor instruiți trebuie:

- să posede un caracter coerent (sistematic);

- să fie asociat cu identificarea și rectificarea greșelilor;

- să fie substituit, treptat, cu autocontrolul.

Pentru dascăli este important a cunoaște faptul că un control abuziv, care împiedică sau oprește o manifestare, o acțiune a celui supus controlului, este considerat ca ineficient, sau chiar o lipsă de control.

În ceea ce privește aspectul de formare a abilităților morale putem menționa faptul că, spre deosebire de aptitudinea morală, abilitatea morală este o trăsătură a persoanei pătrunsă adânc în conștiință, în obișnuință, lipsa de abilități morale observându-se mai ales când se încalcă o normă morală [11, p. 74].

Cerințele și regulile ce necesită a fi respectate în vederea transformării abilităților morale în obișnuințe morale sunt:

1. Exersarea continuă și cu regularitate a abilităților morale, întrucât doar exersarea îndelungată, cu mare exactitate și corectitudine a aptitudinilor morale, poate genera obișnuințe mo-

uses, by the way he communicates with his peers, we understand how well the rules of good manners have been explained to the child. It is much easier to teach a person to calculate, to analyze from a grammatical point of view, to describe a phenomenon from a certain point of view, etc., than to create and cultivate, at the same person, the habit of being generous, punctual, mannered, etc. In this order of ideas, in the formation of skills and moral conduct, some fundamental rules are imposed, as an example:

1. The requirements and exigencies imposed on the audiences must be consistent, obvious, stable and, in this regard, regularity over time must be observed in terms of assessing their knowledge;

2. Teachers must formulate tasks clearly, shortly, without leaving possibility for uncertainty as to their fulfilment. It is inadmissible to theorize the formulation of a task, which should be fair, achievable and easy to control (For example: we give the task to the audience “For tomorrow to study all the Code of Good Manners or all the Code of Ethics and Deontology of the Civil Servant with Special Status of the Ministry of Interior of the Republic of Moldova, the task being irrational and unachievable).

3. Control of the activity of those trained should:

- have a coherent (systematic) character;

- be associated with the identification and rectification of mistakes;

- be gradually replaced by self-control.

It is important for teachers to know that an abusive control, which prevents or stops a manifestation, an action, of the one under control, is considered ineffective, or even, a lack of control.

Regarding the respect of formation of moral abilities we can mention the fact that, unlike moral aptitude, moral ability is a feature of a person deeply ingrained in consciousness, usually, the lack of moral abilities being observed especially when a moral norm is violated [11, p. 74].

The requirements and rules that need to be followed in order to transform moral abilities into moral habits are:

1. Continuous and regular practice of mor-

rare;

2. Abilitățile morale duc la formarea obișnuințelor morale doar atunci când sunt traduse în exemple, situații reale de viață. Totodată, exercițiile absurde lipsite de sens, cu origini în dorința trecătoare de răzbunare, adesea extravagantă, manifestată cu încăpățănare, răzbunare, sau cele cu un conținut sărac sau arbitrar, nu vor avea efectul formativ util necesar.

D. Formarea trăsăturilor de caracter. În literatura de specialitate caracterul este definit ca fiind ansamblul trăsăturilor fundamentale psiho-morale ale unei persoane, care se manifestă în modul de comportare al acesteia, în ideile și în acțiunile sau inacțiunile sale, reflectând moralitatea acestora. Deci caracterul – ca element fundamental al personalității și ca barometru al moralității ființei umane – întruchipează ansamblul particularităților esențiale reflectate prin activitățile desfășurate de om, cercetate din punct de vedere axiologic.

Printre calitățile (trăsăturile) de caracter ale unui polițist manierat, demn de respect în societate, enumerăm: corectitudinea, onestitatea, prietenia, sinceritatea, cumpătarea, bărbăția, respectul, consecvența, dreptatea, demnitatea, loialitatea, disponibilitatea etc.

La nivelul atitudinilor, un polițist manierat demonstrează atitudine față de:

- propria persoană (ex.: sinceritatea, curajul);
- alte persoane (ex.: responsabilitatea, solidaritatea);
- societate (ex.: patriotism, naționalism);
- muncă și instruire (ex.: datoria de serviciu, spiritul de lucru în echipă etc).

Este important a preciza faptul că în educația morală a personalului polițienesc, un rol prioritar îi revine educației patriotice – ca formă de bază a educației naționale. Patriotismul, ca rezultată a educației patriotice, subînțelege sentimentul de devotament față de țară, profesia aleasă și datoria de serviciu [5, p. 5(1)]. Devotamentul față de țară este unul sacru și poate fi demonstrat (exprimat) prin sentimentul de responsabilitate morală a individului față de apartenența la poporul Republicii Moldova, la mediul național, social și cultural, identificarea cu interesele patri-

al skills, as only long practice, with great accuracy and correctness of moral skills, can generate moral habits;

2. Moral skills lead to the formation of moral habits only when they are translated into examples, real life situations. At the same time, absurd, meaningless exercises, with origins in the fleeting desire for revenge, often extravagant, stubbornly manifested, revenge, or those with a poor or arbitrary content, will not have the necessary useful formative effect.

D. Formation of character traits. In the literature, character is defined as the set of fundamental psycho-moral traits of a person, which is manifested in his behavior, in his ideas and actions or inactions, reflecting their morality. So, character – as a fundamental element of personality and as a barometer of the morality of the human being – embodies the set of essential features reflected by the activities carried out by man, researched from an axiological point of view.

Among the qualities (traits) of character of a well-mannered policeman, worthy to respect in society, we list the following: correctness, honesty, friendship, sincerity, moderation, manhood, respect, consistency, justice, dignity, loyalty, availability etc.

At the level of attitudes a well-mannered policeman demonstrates an attitude towards:

- his own person (ex: sincerity, courage);
- other persons (ex: responsibility, solidarity);
- society (ex: patriotism, nationalism);
- work and training (ex: duty of service, teamwork spirit, etc.).

It is important to note that in the moral education of police personnel, a priority role belongs to patriotic education – as a basic form of national education. Patriotism, as a result of patriotic education, implies the feeling of devotion to the country, the chosen profession and the duty of service [5, p. 5(1)]. Devotion to the country is a sacred one and can be demonstrated (expressed) by the feeling of moral responsibility of the individual towards belonging to the people of the Republic of Moldova, national, social and cultural environment, identification with the inter-

ei, apărarea independenței, suveranității, simțul responsabilității față de valorile fundamentale ale existenței sociale și spirituale ale poporului Republicii Moldova.

Totodată, respectarea de către polițiști a tradițiilor și obiceiurilor autohtone, a limbii de stat și a culturii naționale, implicarea directă în lupta și spiritul de sacrificiu pentru libertatea patriei și poporului Republicii Moldova, atașamentul față de patrie, teritoriu și popor, încrederea în prosperitatea ei reprezintă atuuri în demonstrarea patriotismului. Scopul de bază al educației patriotice a polițiștilor rezidă în:

1. Formarea conștiinței patriotice – oferirea cunoștințelor sau a informației minime necesare despre patrie, atașamentul față de valorile acesteia, față de teritoriul ei, cultivarea și dezvoltarea sentimentelor și convingerilor referitoare la apărarea și evoluția societății, națiunii;

2. Formarea conduitei patriotice – constă în cultivarea la polițiști a deprinderilor și obișnuințelor de comportament în spirit patriotic [6, art. 7], aprecierea patriotismului ca trăsătură de bază a caracterului moral, formarea voinței necesare unui comportament patriotic.

E. Formarea trăsăturilor de voință. Alături de obiectivele expuse mai sus, educația morală impune și formarea unor calități (capacități) de ordin volitiv, ce vor sta la baza unor comportamente morale ce depășesc des manifestările, nivelul deprinderilor și obișnuințelor prozaice. Curajul, fermitatea și statornicia reprezintă doar câteva exemple fundamentale ale voinței ce pot și trebuie educate la polițiști.

În concluzie, sistemele moderne de educație pun, în general, accentul pe nevoile și caracteristicile celui instruit, îmbinând educația personalizată cu un curriculum universitar, moralizarea persoanei reprezentând una dintre sarcinile fundamentale ale educației dintotdeauna.

Obiectivele eticii și educației morale moderne ale polițiștilor se axează pe următoarele direcții: formarea conștiinței morale și formarea conduitei morale. Eticii și moralității în educația modernă a polițiștilor îi revine un loc primordial, având drept scop uniformizarea și respectarea de către polițiști a valorilor morale ale societății.

O bună educație și un comportament mo-

ests of the homeland, defense of independence, sovereignty, sense of responsibility of the fundamental values of the social and spiritual existence of the people of the Republic of Moldova.

At the same time, the observance by the police of the local traditions and customs, of the state language and of the national culture, the direct involvement in the struggle and the spirit of sacrifice for the freedom of the homeland and the people of the Republic of Moldova, the attachment to the homeland, are asserts in patriotism demonstrating. The basic purpose of the patriotic education of police officers lies in:

1. Formation of patriotic consciousness – providing the minimum necessary knowledge / information about the homeland, attachment to its values, to its territory, cultivating and developing feelings and beliefs regarding the defense and evolution of society, nation;

2. Formation of patriotic behavior – consists in cultivating at police officers of habits and customs in a patriotic spirit [6, art. 7], appreciation of patriotism as a basic feature of the moral character, formation of the will necessary for a patriotic behavior.

E. Formation of will features. Along with the objectives set out above, moral education also requires the formation of qualities (capacities) of a volitional nature, which will be the basis of moral behaviors that often exceed the manifestations, the level of prosaic skills and habits. Courage, firmness and steadiness are just a few fundamental examples of the will that can and should be educated at police officers.

In conclusion. Modern education systems generally emphasize the needs and characteristics of the educated, combining personalized education with a university curriculum, moralization of the person representing one of the fundamental tasks of education since always.

The objectives of the modern ethics and moral education of police officers focus on the following directions: formation of moral conscience and formation of moral conduct. Ethics and morality in the modern education of police officers have a primordial place, aiming at the uniformity and respect, by police officers, of the

ral al polițistului bazate pe respectarea valorilor morale fundamentale, reprezintă o premisă ce garantează notorietatea și îmbunătățirea imaginii instituției de poliție pe care o reprezintă, atât pe plan intern (competența și realizările în domeniul de activitate cresc, sarcinile și atribuțiile sunt îndeplinite, strict, în limitele prevăzute de lege) cât și pe plan extern (respectându-se principiile ce guvernează conduita profesională a polițistului: legalitatea, umanismul, egalitatea și nediscriminarea, imparțialitatea, transparența, disponibilitatea, profesionalismul, confidențialitatea, respectul, integritatea profesională, loialitatea, intoleranța față de corupție, prioritatea interesului public, prezumția de nevinovăție, intoleranța față de tortură, pedepse sau tratament inuman și degradant, integritatea morală).

În această ordine de idei, intervenim cu o serie de recomandări pentru toți cei preocupați și responsabili (din cadrul MAI al RM) de cultivarea unei moralități înalte polițiștilor, și anume:

– Organizați și desfășurați, periodic, activități de informare sau de instruire a personalului polițienesc în domeniul eticii și deontologiei (moralei). Aceste activități vor contribui la îmbunătățirea cunoștințelor și abilităților profesionale ale polițiștilor, inclusiv în aplicarea corectă și uniformă a principiilor de etică și deontologie polițienească;

– Pentru implementarea uniformă și eficientă, în toate instituțiile subordonate ale MAI al RM, a prevederilor actelor normative în vigoare ce se referă la aspectul etic, deontologic și moral al polițistului, devine absolut necesar ca să vă auto-perfecționați, să cunoașteți foarte bine și să aplicați corect normele (prevederile) acestor acte, informând sau instruind și pe alții (subalternii) să le cunoască bine și să le aplice corect;

– Planificați activitățile de instruire în domeniul educației morale a polițiștilor în baza necesităților de formare și de schimbare ale acestora;

– Orientați procesul de instruire către acțiuni astfel ca, în urma instruirii, polițiștii instruiți să fie capabili să acționeze mai eficient la locul lor de muncă, întrucât ei preferă ca: I. Învățarea să fie axată pe elemente din experiența lor profesională și socială; II. Să învețe lucruri utile pe care ar putea să le aplice ulterior în activitatea profesio-

moral values of society.

A good education and a moral behavior of the police officer based on the observance of fundamental moral values, is a premise that guarantees the notoriety and improvement of the image of the police institution he represents, both internally (competence and achievements in the field of activity increase, tasks and attributions are fulfilled, strictly, within the limits provided by the law) as well as externally (respecting the principles governing the professional conduct of the police officer): legality, humanism, equality and non-discrimination, impartiality, transparency, availability, professionalism, confidentiality, respect, professional integrity, loyalty, intolerance of corruption, priority of the public interest, presumption of innocence, intolerance of torture, punishments or inhuman or degrading treatment, moral integrity).

In this order of ideas, we intervene with a series of recommendations for all those concerned and responsible (within the MIA of the Republic of Moldova) for cultivating a high morality of police officers, and namely:

– It would be useful periodically to organize and carry out, information / training activities for police personnel in the field of ethics and deontology (morality). These activities will contribute to the improvement of the professional knowledge and skills of police officers, including the correct and uniform application of the principles of police ethics and deontology;

– For the uniform and efficient implementation, in all subordinated institutions of the MIA of the Republic of Moldova, of the provisions of the normative acts in force regarding the ethical, deontological and moral aspect of the police officer, it becomes absolutely necessary to improve yourself, know very well and apply correctly the norms (provisions) of these acts, informing / instructing others (subordinates) to know them well and apply them correctly;

– You should plan training activities in the field of moral education of police officers based on their training and changing needs;

– You should orient the training process towards action so that, following the training, the trained police officers will be able to act more ef-

nală; III. Să-și dezvolte abilitățile profesionale și personale și, cât mai puțin, să analizeze concepții academice sterile; IV. Să știe care vor fi pentru ei beneficiile învățării etc.;

– Desfășurați activitățile de instruire a polițiștilor în domeniul eticii și moralității din perspectiva identificării problemelor existente și căutării soluțiilor posibile împreună cu participanții;

– Faceți tot posibilul ca instruirea să nu fie statică, implicați cât mai mult participanții. Fiind implicați direct în procesul de realizare a sarcinilor, cei instruiți ajung la adevăruri prin procedee de descoperire, prin convingeri, și nu prin interpretări de ordin dogmatic. Participarea activă (prin colaborare și cooperare) la propriul proces de perfecționare exclude prezența și etichetarea celor instruiți ca simpli ascultători pasivi ai informației;

– Evaluați permanent procesul de instruire pentru a-l îmbunătăți. Nu uitați de faptul că subiectele, problemele examinate trebuie să fie relevante pentru cei instruiți. Acceptarea limbajului utilizat de către Dumneavoastră, claritatea informației expuse, înțelegerea mesajului transmis, mai ales, în cazul în care audienții au mai puțină experiență în domeniul eticii și moralității (sau nu o au deloc) sunt premise ce garantează eficiența instruirii;

– Respectați convingerile participanților și aveți grijă să fie apreciate și respectate pozițiile și opiniile tuturor celor instruiți în domeniul eticii și moralei;

– Nu uitați de faptul că cei instruiți demonstrează, de obicei, un înalt grad de demnitate personală și, în cadrul instruirii, preferă să fie tratați cu mult respect, permanent să fie apreciați stimulator și, prin urmare, nici un răspuns nu trebuie să fie respins, negat și orice sugestie trebuie percepută pozitiv;

– Constituțiți un sistem de recompense pentru cei implicați în procesul de instruire. În general, comportamentul etic ar trebui să constituie o recompensă în sine, iar cei instruiți ar trebui să se comporte etic, deoarece așa este corect, însuflându-și un simț de autoapreciere. Întrucât lucrurile nu sunt așa cum ar trebui, urmează să motivăm participanții, reamintindu-le ceea ce trebuie să facă.

În context, conchidem că, fiind determina-

ficiently at their workplace, as they prefer: I. Learning should be focused on elements of their professional and social experience; II. To learn useful things that they could later apply in their professional activity; III. To develop their professional and personal skills and, as little as possible, to analyze sterile academic concepts; IV. To know the benefits of learning, etc.;

– Carry out training activities for police officers in the field of ethics and morality from the perspective of identifying existing problems and seeking possible solutions with participants;

– Do your best not to make the training static, involve the participants as much as possible. Being directly involved in the process of accomplishing the tasks, the trained ones arrive at the truths through discovery procedures, through beliefs, and not through dogmatic interpretations. Active participation (through collaboration and cooperation) in one's own improvement process, excludes the presence and labeling of those trained as mere passive listeners of information;

– Constantly evaluate the training process to improve it. Remember that the subjects, the problems examined must be relevant to those trained. Acceptance of the language used by you, clarity of the information presented, understanding of the message conveyed, especially if the audience has less experience in the field of ethics and morality (or does not have it at all) are prerequisites that guarantee the effectiveness of training;

– Respect the beliefs of the participants and make sure that the position and opinions of all those trained in ethics and morality are appreciated and respected;

– Remember that the trainees usually demonstrate a high degree of personal dignity and, in training, prefer to be treated with great respect, to be constantly stimulating appreciated, and therefore no response should be rejected, denied and any suggestion must be perceived positively;

– Set up a reward system for those involved in the training system. In general, ethical behavior should be a reward in itself and educated people should behave ethically because that is right, instilling a sense of self-worth. As things are not as they should be we need to motivate the participants by reminding them what to do.

tă de unele principii de solidaritate profesională în conținutul cărora sunt incluse și diverse norme de conduită socială, eticii și moralității în educația modernă a polițiștilor îi revine un rol deosebit în ceea ce privește formarea acestora ca buni profesioniști.

In this context, we conclude that, being determined by some principles of professional solidarity in the content of which are included various norms of social conduct, ethics and morality in the modern education of police officers, have a special role in training them as good professionals.

Referințe bibliografice

Bibliographical references

1. Cobut E., „Valori, reguli, comportament. În: Îndrumar de integritate a poliției”, Departamentul Federal al Apărării, Protecției Civile și Sportului al Elveției.
2. Constituția Republicii Moldova nr. 01 din 29.07.1994 „Constituția Republicii Moldova”, publicată la data de 12.08.1994 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 1, art. 5.
3. Frunză S., „Comunicare etică și responsabilitate socială”, București: Tritonic, 2011.
4. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 587 din 12.05.2016 „Pentru aprobarea Strategiei de dezvoltare a Poliției pentru anii 2016-2020 și a Planului de acțiuni privind implementarea acesteia”, publicată la data de 20.05.2016 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 134-139, art. nr. 645.
5. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 629 din 08.08.2017 „Pentru aprobarea Codului de etică și deontologie al funcționarului public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne”, publicată la data de 11.08.2017 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 289-300, art. nr. 729.
6. Legea Republicii Moldova nr. 288 din 16.12.2016 „Privind funcționarul public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne”, publicată la data de 10.02.2017 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 40-49, art. nr. 85.
7. Legea Republicii Moldova nr. 320 din 27.12.2012 „Cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului”, publicată la data de 01.03.2013 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 42-47, art. 145.
8. Leonardescu C., „Etică și conduită civică. Ediție îngrijită și studiu introductiv de dr. C. Stroe”, București: Lumina Lex, 1999.
9. Platon M., „Etica și eticheta funcționarului public”, Chișinău: AAP, 2008.
10. Tompea D., „Etică, morală și putere”, Iași: Polirom, 2000.
11. Vedinaș V., „Deontologia vieții publice”, București: Universul Juridic, 2007.

Despre autori:

Anatolie CANANĂU,

*doctor în drept, conferențiar universitar
al Catedrei „Drept polițienesc și securitate publică”,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI,
tel. 078882837, an_cananau@mail.ru*

Olga POSTOVAN,

*master în drept, lector universitar
al Catedrei „Drept polițienesc și securitate publică”,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI,
tel. 079603359, olga-postovan@mail.ru*

About authors:

Anatolie CANANĂU,

*PhD, associate professor
at the Chair “Police Law and Public Security”,
Academy “Stefan cel Mare” of MIA,
tel. 078882837, an_cananau@mail.ru*

Olga POSTOVAN,

*master of law, university lecturer
at the Chair “Police Law and Public Security”,
Academy “Stefan cel Mare” of MIA,
tel. 079603359, olga-postovan@mail.ru*